

est: 1466/1903, dec. II.

AZ ÉRMELLÉKI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE
1903. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 22-ÉN
SZÉKELYHIDON TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

DEBRECZEN,
HOFFMANN ÉS KRONOVITZ KÖNYVNYOMDÁJA
1903.

AZ ÉRMELLÉKI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE
1903. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 22-ÉN
SZÉKELYHIDON TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

DEBRECZEN,
HOFFMANN ÉS KRONOVITZ KÖNYVNYOMDÁJA
1903.

Az
érmelléki ev. reform. egyházmegye

1903. évi szeptember hó 22-én

Székelyhidon tartott rendes közgyűlésének

j e g y z ő k ö n y v e.

Jelen voltak:

Nagy István esperes és *Zsigó Endre* egyh. m. gondnok
kettős elnöklete alatt

a) *Tanácsbírák:*

Egyházi részről:

Világi részről:

Vecsey Sándor

Drávetzky Béla

Marjai Péter

Fráter Zoltán

Bányai László

Dr. Babós János v. főjegyző

Fazekas Imre e. főjegyző

Magyari Miklós egyh. ügyvéd.

Végh József e. jegyző.

b) *Az egyházak képviselőiben:*

Albis: Kalas István lelkész, Szabó József gondnok.

Álmosd: Szücs Béla l., Fráter Zoltán főgondnok.

Alsó-Ábrány: Szilágyi Lajos gondnok.

Apát-Keresztur: Csuka Ferencz l., Barcsai Gyula t.

5 Asszonyvására: Vecsey Sándor l., Kovács Zsigmond g.

Bagamér: Bányai László l., Silye Dániel g.

Bályok: Szathmári Károly tanító.

Bogyoszló: Nagy József képv.

B.-Diószeg: Papp Gusztáv l., Domokos István gondn.

- 10 B.-Félegyháza : Végh Lajos lelkész.
 Csokaly : Simon Elek l., Csengeri Bénéámin g.
 Ér-Adony : Jakab József l.
 Ér-Keserü : Fazekas Imre l., Gábor József g.
 Ér-Köbölkút : Torma Károly l., Csiszár Károly gondn.,
 ifj. Német Imre, Végh Mihály, Székely József pr.
- 15 Ér-Olaszi : Demjén Ferencz l., Soós Lajos t.
 Ér-Mihályfalva :
 Ér-Semjén : Végh József l.
 Ér-Tarcsa : Molnár József l., Aszalós Sándor g.
 F.-Ábrány : Debreczeni László l.
- 20 G.-Petri : Takács Zsigmond l., Molnár József g.
 H.-K.-Szent-Miklós : Szabó József l., Borsos János g.
 H.-K.-Szent-Imre : Nagy István l.
 Kokad : Csontos László l., Kis Imre g.
 Kécz : Balogh Imre l., Ladányi Áron g.
- 25 K.-Kereki : Lengyel Pál l., Hajdu József presbiter.
 Kóly : Szentkirályi Károly l., Szücs József presbiter.
 Margitta :
 Micske : Rácz Lajos l., Torda Sándor gondnok.
 M.-Petri : Szathmári János t., Vasadi Pál gondnok.
- 30 Nagy-Léta : Marjai Péter l., Holló József s. lelkész.
 Ottomány : Szabó Mihály lelkész.
 Piskólt :
 Poklostelek : Könyves Tóth Sámuel l., Buda Mihály g.
 Szalacs : Nagy Imre lelkész.
- 35 Székelyhid : Szabó József l., Drávetzky Béla főgondn.
 Szentjobb : Bán Sándor lelkész.
 Széplak : Takács József lelkész.
 Tóti : Sipos János l., Fazekas Imre g.
 Uj-Léta : Nagy Elek l., Buzogány Dénes t.
- 40 Vajda : Magyar Gábor lelkész, Kalas Sámuel tanító.

c) *A tanítói kar részéről :*

Hajdu József tan. egyl. elnök ; Molnár Antal tan. egyl. jegyző mint a tanítói kar képviselői és számos tanító.

1. sz. Nagy István esperes elnök, Istenhez emelt buzgó ima után, szívélyesen üdvözölvén a szép számban megjelenteket :

a gyűlést megnyitja.

2. sz. A közgyűlés megnyitása után a jelenlevők számláltattak össze az elől feltüntetett eredménnyel. E szerint jelen volt az elnökségen kívül: 4 egyházi és 2 világi tanácsbíró, a világi főjegyző és egyházi jegyző, és az egyházmegyei ügyész, 39 anyaegyház közül lelkésze, gondnoka, vagy megbízottja által képviselve 36; az egyetlen leányegyház elökönyörgője s gondnoka által szintén képviselve volt; a tanítói kar részéről egyleti elnök és jegyző, több tanító és számos hallgató. A meg nem jelent lelkészek s képviselőt nem küldött egyházak, távolmaradásukat az esperesi hivatalnál előre bejelentvén, elmaraadásuk igazoltnak tekintetik.

3. sz. Esperes betérjeszti jelentését a tavaszi közgyűlés óta elnökileg végzett ügyekről, valamint a kanonszerű egyházlátogatásról s ezzel kapcsolatban a múlt év folyamán egyházaink részére tett kegyadományokról, az alábbiakban:

Esperesi jelentés.

I. Az elnöki intézkedésekről.

Mielőtt szokott évi jelentésemet felolvasnám, már annak kezdetén is súlyos veszteségekről kell megemlékezniem, melyet a tanügy terén, folyó évi június hó 20-án, Nagytiszteletű Kovács Lajos tanítóképezdei igazgató tanár elvesztésében szenvedtünk, kinek emlékezetét jegyzőkönyvünkben feljegyeztetni kérem.

Közelebbi közgyűlésünk után több egyházaink templomaik kijavításában buzgólkodtak, és ennek folytán:

1. A bogyoszlai ref. egyház templomjavítási költségvetését és annak arányos kivetését megerősítettem.

2. A hegyköz-szentmiklósi ref. egyház templom és torony javítását engedélyeztem, és a helyszínén megjelenvén, annak átadásában résztvettem.

3. Az ujlétai, kólyi, kokadi, olaszii és vajdai egyházi adóhátrányok behajtását illetékes helyeken kérelmeztem.

4. A „Magyar Szóra“ tett részvényaláírásokat a szerkesztőségnek felküldtem.

5. A második ötödéves korpótlékért felterjesztett kérvényeknek mellékleteit megerősítettem.

6. Az országos özvegy és árva gyámintézet folyó évi járulékaiknak kimutatását felterjesztettem.

7. Érolaszi kérvényét, tanítói fizetés kiegészítéséért, a tanfelügyelőségnek megküldtem.

8. Az albisi templom, torony és lelkészlak javítási, illetőleg átalakítási szerződését, a helyszínen végzett szemle után megerősítettem.

9. Bignió Emilia és Kassay Ida mihályfalvai tanítónők, vallás és énektanítási képességökről szóló bizonyítványukat bemutatták.

10. Tiszteletes Csépké Elemér atyafit, főtiszteletű püspök ur kibocsátása alapján, a székelyhidi ref. egyházban segédlelkészi minőségben fölhatalmaztam.

11. Fazekas Mihályné, Szikszai Józsefné, Bajza Antalné, Tamássy Lajosné, nagytiszteletű lelkészi özvegyeknek, Szikszai Dezső, Tamássy Lajos és Géza árváknak 587 kor. 50 fillér országos gyámsegély folyó évi második negyedét postai utalvány mellett megküldtem.

12. A székelyhidi templomnak 1179 korona költségvetéssel előirányzott kijavítására engedélyt adtam.

13. A bályoki ujonnan szervezett leányiskola tanítójának díjlevelét megerősítettem.

14. Érsemjénben a tekintetes Zsigó Endréné Gulácsi Eszter által ajándékozott orgona avatásnál közreműködtem és az ezen alkalommal többnyire idegenek által tett szép ajánlatokat megköszöntem.

15. A margitai tanítók díjleveleit megerősítettem.

16. Az egyházkerületi, konventi jegyzőkönyveket és a felsőbb helyekről érkezett leiratokat minden egyház és lelkészi hivatallal közlöttem.

17. Az Érkeserüben ideiglenes minőségben elválasztott Barza Illyés; és Székelyhidon hasonminőségű Szilágyi Endre leánytanító elválasztását tudomásul vettem és ilyen minőségben való megerősítésöket kérem.

18. Apátkereszturon Barcsai Gyula okleveles tanító elválasztatván, végleges megerősítését kérem.

19. Az új énekeskönyv felett való írott véleményadásra több illetékes lelkész és orgonista atyámfiát felhívtam.

20. Az 1530 korona rendes államsegélyből 1070 koronát gyámintézetünknek, 80—80 koronát Bán Sándor, Csuka Ferencz és K. Szabó József lelkésztársaimnak, 220 koronát pedig a monospetrii és kólyi egyházaknak adtam és nyugtatványukat fölterjesztettem.

21. Az éradonyi ref. egyháznak 70 korona közalapi segélyt küldtem és nyugtáját fölterjesztettem.

22. Az országos lelkészi özvegy és árva gyámsegély folyó évi harmadik negyedét, az 587 korona 50 fillért a fentebb megnevezett lelkészi özvegyeknek és árváknak megküldtem.

II. Az egyházlátogatásról.

Az egyházlátogatást június hó első felében négy körben, jelesül: 1-ször. A diószegi körben tiszteletes Végh József egyházi aljegyző és Szentkirályi Károly dékán. 2-szor. A székelyhidi körben az esperes tekintetes Zsigó Endre gondnok és ifj. Szabó József dékán. 3-szor. Az érmihályfalvai körben nagytiszteletű Szathmári Sándor tanácsbíró és Takács Zsigmond dékán. 4-szer. A margitai körben nagytiszteletű Marjai Péter tanácsbíró és Molnár Mihály dékán urak teljesítették.

A beterjesztett jegyzőkönyvek szerint a vallásos, erkölcsi élet általánosságban megnyugtató, sőt egyes egyházakban fokozatosan emelkedő, az egyházi élet külső megnyilatkozásaiban azonban nincsen meg mindenütt a békesség és egyetértés, például az egyházi terhek hordozását a baptisták megtagadták, Vajdán és Kokadon az aránytalan adózás, Uj Létán Ér-Tarcsán az évi polgári adóknak felszaporodása, ez utóbbi helyen még a főkuratori nagyzásból eredt székper, Piskolton a templomépítési költségnek helyes, és az egyházmegye által meg is erősített kivetése ellen intézett illetéktelen felebbezés tartják izgalomban, a rosszul értett szocializmussal, más helyeken is telített lelkeket. Csokalyon, a tanító hiány és az iskolai épület várják az orvoslást; Kéczen van ugyan tanító és képes tanító, de nem tanítással, hanem szövetkezeti ügyekkel foglalkozik. Nagyon elszomorító az egyházi ügyek állapota Felső-Ábrányban, hol az egyházi elöljáróság tétlenül nézi, várja, hogy egyházi épületei rommá legyenek; a lelkészi lak és melléképületei, a 800 éves templommal együtt a lehető legrosszabb karban vannak; a torony falazata külön a templomtól romban áll s ismét külön rozoga haranglábon van az egyetlen kis harang. Valóban sir az ember lelke, ha látja a szomorú elhagyatottságot feltűntető állapotokat, s szinte érthetetlen, hogy az egyház elöljárósága tétlenül nézi a romlást, pusztulást, holott a templom renoválására ma már hatezer koronája van. Itt az egyházmegye sürgős intézkedésére van szükség.

Ezekkel ellentétben jóleső örömmel emelhetem ki ezuttal is a tettekben nyilatkozó vallásos buzgóságot, az egyház és annak jótékony intézményei iránt, mert azonkívül, hogy minden egyházban, az urasztalát az egyes egyháztagek látják el és gondoskodva van a szegény tanuló gyermekeknek tanszerekkel, ruházattal való ellátásáról, igen sok egyházainkban következő adományokat jegyezhettem fel.

	kor.	fill.
1. <i>Asszonyvásáron</i> Csóka Lajos tanító buzgósága, az orgona-alap javára bál után hehozott		96.56
Vecsei Sándor lelkész jubiláris emlékül egy ezüst poharat adott		—.—
2. <i>Albison</i> : Tanszerek és perselybe gyült		66.83
3. <i>Álmosdon</i> : Nagy Lajos és neje Nemes Juliánna úrasztali takarót, kannát és asztalkát		—.—
Rendkívüli harangozásból bejött		100.—
Uj fiiskola és tanítói lakra		2200.—
4. <i>Bagaméron</i> : Nagy János hagyománya 2 részvény		800.—
Kupás Juliánna és Nagy Juliánna		40.—
Lakatos János és Virág Juliánna		40.—
Kis József és Hornyák Klára		20.—
Többen hagyományoztak		220.58
Az Ármós család szegényeinek kiosztatott Szegény tanulóknak könyv és ruhára		240.—
120.—		3666.—
5. <i>Bályokon</i> : Uj leányiskola tanítói lakkal		1000.—
6. <i>Bihardiószegen</i> : Ujvári Ödön ingyen iskola Maga a város évente (5 évig) 100, összesen Petrányi Ferenczné himzett terítőt		500.—
40.—		10.—
7. <i>Biharfélegyházán</i> : Néhai Farkas Ferencz Prinyi József özvegye Torda Éva		20.—
A két iskolánál uj építkezés		617.12
8. <i>Csokalyon</i> : Tekintetes Fényes Sándorné		9.—
Tandijengedmény		100.—
9. <i>Érmihályfalván</i> : Lovas Sándor		10.—
10. <i>Érolasziban</i> : Néhai Tunyogi Zsuzsánna		80.—
11. <i>Gálospetriben</i> : Szabó Ferencz és neje asztalterítőt		30.—
Átvitel:		10026.09

	kor.	fill.
Áthozat:	10026.09	
12. <i>H.-Kunszentimrén</i> : Nagy Dánielné és Kis Ferenczné	20.—	
12 szegény gyermeknek tandijengedmény	50.—	
A Nikinczi ref. egyháznak	22.90	
13. <i>Kéczen</i> : Templom és torony javított .	4051.97	
14. <i>Kólyon</i> : Gróf Pongrácz Vilmosné Huszár Gabriella Nagykágyán temetőföldet ad és iskolára	100.—	
A községben gyűlt iskolára	91.38	
15. <i>Margitán</i> : Egyesek az egyház szükségére	25.—	
Bájljövedelem az iskolára	199.08	
Takarékpénztár	60.—	
Böttger Angéla szőszéki terítőt	100.—	
Néhai Incze Lajos alapítványa	400.—	
Perselypénz	83.05	
16. <i>Nagylétán</i> : Marjai Péter utján haszonbér Halálozások alkalmával	200.—	
	330.—	
17. <i>Poklosteleken</i> : Osváth István adománya .	14.42	
18. <i>Szalacson</i> : Szegény gyermek tandíjjára .	60.—	
19. <i>Széplakon</i> : Templom, torony javított .	1887.62	
20. <i>Tótiban</i> : Öt leány bársony terítőre . .	50.—	
12 ifju újra festette a karokat	22.—	
21. <i>Újlétán</i> : Ferge Andrásné, Triznya Juliánna Kis Jánosné Somogyi Zsuzsánna úrasztali pohár	100.—	
	40.—	
22. <i>Vajdán</i> : Torony és iskolajavítás költsége	800.—	
23. <i>Vedres-Ábrányon</i> : Templom javítás . .	200.—	
Összesen:	18,933.51	
24. <i>Sz.-Jobbon</i> : Torony és paplak tetőfestésére 220 koronát költött.		

A nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek

Székelyhidon, szeptember 21. 1903.

alázatos szolgája

Nagy István

esperes.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, az abban foglalt elnöki intézkedéseket helyben hagyja és megerősíti, s a jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvbe igdatni rendeli.

4. sz. Esperesi jelentésből őszinte örömmel vesz tudomást közgyűlés ez alkalommal is azon kegyes adományokról, a melyekben egyházmegyénk kebelében a protestáns hitbuzgóság oly szépen megnyilatkozott s midőn a kegyes jóltevőknek együttesen is kifejezi elismerését és köszönetét jegyzőkönyvének lapjain, egyszersmind:

megbizza jegyzői hivatalt, miszerint a nagyobb mérvű adományokért az egyházmegye ide vonatkozó határozata értelmében egyéenként külön-külön fejezze ki az egyházmegye hálás köszönetét.

5. sz. Végh József egyházmegyei jegyző a maga s jegyzőtársai nevében azon tiszteletteljes kéréssel fordul az egyházmegyei közgyűléshez, miszerint a gyűlési tárgyalások joggal megkövetelt magasabb színvonalának megőrzése, a tárgyalandó ügyek áttanulmányozhatása s kellő előkészíthetése czéljából mondaná ki közgyűlés, hogy a gyűlés előtt 15 nappal be nem adott kérvények, felterjesztések, a közgyűlés tárgysorozatába fel nem veendő, csak a következő ülésre jegyzendő elő. Az idejében beérkezett ügdarabok az előadóknak az ülés előtt legalább 8 nappal tanulmányozás végett kiadandók! Így vélné indítványt tevő elejét vehetni azon néha megbotránkoztató eljárásnak, mely szerint némelyek a közgyűlés tartama alatt adogatják át az elnökségnek tárgyalandó kérvényeket. Az egyházmegyei gyűlés minden évben, a már közgyűlési határozattal megállapított időben — jelesen a tavaszi ápril hó 1-ső felében, az őszi szept. hó 1-ső felében — összehívandó lévén, minden egyház s belhivatalnok felterjesztéseit idejében elkészítheti s így alkalmat nyújthat az esperesi hivatalnak, hogy szokásos esperesi jelentését a gyűlés tárgysorozatával együtt minden egyháznak rendes időben, vagyis a gyűlés előtt legalább 10 nappal megküldhesse.

Közgyűlés az indítványt teljes egészében elfogadja s határozattá emeli, s felhívja az egy-

házakat s felkéri az esperes urat e hozott végzésnek pontos s szigorú megtartására.

6. sz. Olvastatott a tanügyi bizottság elnökének jelentése, a mint következik:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A tanügyi bizottsági ülést ezuttal — mivel saját egyházam ügyei mostanában annyira lekötöttek, hogy hazuról ki sem mozdulhattam — nem hívhattam össze.

E helyett bátorkodom iskoláink állapotáról szóló jelentésemet itt beterjeszteni. S minthogy az egyházlátogatási jegyzőkönyvek az iskolák állapotára is részletesen kiterjeszkednek, ismétlésekbe nem akarva bocsátkozni, én itt csak azon mozzanatokot érintem, a melyek a nagytiszt. Közgyűlés intézkedését teszik kívánatossá vagy szükségessé.

1. A székelyhídi körből erős kifogás alá esnek a *szentjobbi* iskolai állapotok. Itt rendtartási naplók nem vezetnek, iskolaberendezés, tisztaság felettébb hiányos, a növendékeknek tankönyve nincs s a mi leginkább kifogásolandó a vizsgát — rendes szokás szerint — még virágvasárnapján megadták, minek folytán az egyházlátogatáskor csak 12 — talán csak ez alkalomra összeszedett — gyermek volt jelen, a kik természetesen a leggyengébb eredményt tanusították. Itt szükséges tehát már egyszer rendet csinálni!

Ér-Olasziban szintén elmúlt már a vizsga a látogatás ideje előtt. Itt különösen az a baj, hogy bár a mulasztók névsora rendszeren áttétetik a községi előljárosághoz, ez utóbbi nemcsak semmit nem tesz, sőt a szülőket egyenesen felingerli a lelkész és tanító ellen. Ezen törvényellenes eljárás ellen talán a tanfelügyelői vagy az illetékes szolgabírói hivatalnál kellene orvoslást keresni.

A *székelyhídi* 1—2. oszt. fiúiskola ezuttal több tantárgyból nagyon gyengének találtatott; ennek oka egyfelől az is lehet, hogy az iskola hosszabb ideig járvány miatt be volt zárva, de más oldalról az is, hogy a tanító — bár maga lelkiismeretesen és szorgalmasan végzi dolgát, — de fegyelmet egyáltalán nem tud tartani.

Bogyoszlón az iskola még a legszükségesebb taneszközökkel sincs felszerelve.

A jelentés különös dicsérettel említi fel az *albisi*

iskola tanítóját, ki hajlott kora daczára nagy kitartást és szorgalmat tanusít s iskoláját állandóan előkelő színvonalon tartja.

II. Diószegi kör. Az *álmosdi* leányiskolában a tanulók száma még mindig aránytalanul kicsiny a fiukéhoz képest. Mert míg a fiúiskolában 72 a feljárók száma, addig itt a leányiskolában csak 29; pedig e hiányra már a tavaszi gyűlésből felhivatott az iskolaszék figyelme. Különben ez iskolában jólesőleg látta küldöttség a haladást s különösen az írásban elért kitünő eredményt.

Szomorú az iskoláztatás *Kokadon*, hol több fontos tárgyból elégtelen az eredmény. Erre azonban a tanítónak nagy és alapos mentségei vannak, melyeket tekintetbe nem venni lehetetlen. Így első sorban a tömérdek mulasztás és rendetlen iskoláztatás, mely ellen az előljáróság semmit sem akar, vagy nem mer tenni; továbbá a socialista izgatás, melynek folytán a nép lelkészét, tanítóját ellenségének tekinti, illetményeit nem fizeti, s mint a jegyzőkönyv megjegyzi, még egy irka miatt is a tanítóra megveszekedni. Ily körülmények közt bizony-bizony nem csoda, ha még a különben szolid életű, szorgalmas tanító is elveszti kedvét s eredményt nem tud felmutatni.

Uj-Létán a fiúiskolában szintén több fontos tárgyból elégtelen az eredmény; ezért azonban az új tanító nem tehető felelőssé, mert ápril 18 óta egy teljesen elhanyagolt iskolát nem hozhatott helyre. A tavaszi közgyűlésre beadott jelentésünkben részletesen leírt hiba, hogy t. i. a növendékek több évig az 1-ső osztályban vegetálnak, most is meg van. Mert míg az 1-ső osztályban 28, addig a 2-ikban már csak 5, a 3-ikban meg épen csak 1 a létszám. Látogató küldöttség ennek daczára — megfontolva a fennforgó állapotokat — mégis azon utasítást volt kénytelen adni, hogy a mostani 1-ső osztályosok jövőre is csak ez osztályban maradjanak, mivel semmi alapjuk sincs, csak úgy lehet aztán majd őket fokozatosan továbbvinni.

Diószegen az iskolába járatás rendben történik, a növendékek mindenik iskolában teljes számmal voltak jelen; a felmutatott eredmény is általában kielégítőnek találtatott, nagy kifogás tehető azonban több itteni iskolában az énektanítás ellen. Minthogy pedig — mint helybeli lelkész — magam is érdekelve vagyok, nehogy egyik

vagy másik oldalról részrehajlással vádoltassam — az ide vonatkozó jelentést magából a látogató küldöttség jegyzőkönyvéből kérem felolvastatni.

B.-Félegyházán a leányiskola felszerelése annyira hiányos, hogy itt pl. földrajz — térkép hiányában — nem is tanított. Ugyanitt a magyar nyelvtanból teljesen elégtelen az eredmény; de más nem is lehet, mikor a tanító maga is úgy vélekedik s ennek a látogató küldöttség előtt is kifejezést ad, hogy: „nincsen annak semmi haszna“. Az itteni fiúiskolában az 1-ső osztályosok semmit sem tudnak olvasni.

Szentimrén az iskolák járvány miatt csak decz. 23-án voltak megnyithatók, a mi nagyon is meglátszik mindkettőn; a tananyag nem végeztetett el s különösen az 1-ső osztály mindkét iskolában annyira gyenge, hogy a növendékek közül egy sem mehet át a 2 ik osztályba.

A *kólyi* iskolaépület türhetetlen állapotát ezuttal is hangsúlyoznom kell. Szellemi állapota jobb az iskolának; különösen az irásból és énekből kitünő az eredmény, a 2 ik osztálytól kezdve minden gyermek egyedül is elénekel bármely éneket.

III. Mihályfalvai kör. Ér-Keserűben a tanítás eredménye minden tárgyból elégtelen. Az iskola csaknem bírálaton alól áll s mint a jelentés megjegyzi, másutt a 2-ik osztályos növendéknek több s tisztább fogalma van valamiről, mint itt az 5-ik osztálybelieknek.

Ér-Semjénben a fiúiskola kitünő eredményűnek találtatott. Ugy itt, mint a leányiskolában még mindig a használhatatlan padok vannak, felszerelés nincs!

Ér-Adonyban és a *szalacsi* fiúiskolában rendtartási naplók nem vezetettek. Ez utóbbi helyen Bencsik István leánytanító már 4 év óta oklevél nélkül szolgál. Ez tovább már nem nézhető el, hanem az illető tanító ur oklevelének bizonyos idő alatti megszerzésére utasítandó!

E kör több egyházában, mint Mihályfalván, G.-Petriben és Tarcsán járvány miatt iskolalátogatás nem volt.

IV. A marqittai körből beterjesztett egyházlátogatási jegyzőkönyv az iskolai állapotokat külön fejezet alatt összefüggőleg tárgyalván, én azokat ismételni nem akarom, hanem kérem a nagytiszt. Közgyűlést, hogy mint intézkedést kívánókat, annak az *apátkereszturi, monospetrii, micskei, tóti* és *kécsi* iskolákra vonatkozó részét felolvastatni méltóztassék.

Végül még egy dolgot kell felemlítenem. A tavaszi egyházmegyei közgyűlés 28 jegyzőkönyvi számú határozatával Takács Zsigmond g.-petrii lelkésztársunk amaz indítványát, hogy a szegény lelkészek felsegélésére adott államsegély jövőre egyes szegény egyházak iskolaépítési céljaira fordíttassék — a tanügyi bizottság elé utalta, hogy annak lelkésztagjai indokolva terjeszszék azt a lelkész értekezlet s majd a közgyűlés elé. Minthogy azonban én ezuttal semmikép nem tudtam alkalmas időt találni a bizottság összehívására, s minthogy szerény véleményem szerint ez ügy, mint nem tanügyi szakkérdés — nem is tartozik a tanügyi bizottság elé, hanem mint a lelkészi kar egyetemét illető kérdés, csakis a lelkészi értekezlet s a közgyűlés elé, s minthogy továbbá az indítványt nem a tanügyi bizottság lelkész-tagjai tették, hanem Takács Zsigmond lelkésztársunk, sőt azt is tudom, hogy a nagytiszt. gyámintézeti pénztárnok urtól nyert felvilágosítás után maguk a tanügyi bizottság lelkész tagjai sem osztják — legalább mindnyájan — az indítványt és így azt meg sem indokolhatják: ezek folytán az indítványozó Takács lelkésztársunkat kértem fel, hogy indítványát megokolva tegye írásba s küldje be nagytiszt. esperes urhoz a lelkész értekezlet elé terjesztés végett. Felkérem a Nagytiszt. Közgyűlést, hogy ez eljárásomat indokaimnál fogva tudomásul venni s helybenhagyni kegyeskedjék.

Melyek után tisztelettel maradok

B.-Diószeg, 1903. szept. 14.

alázatos szolgálója

Papp Gusztáv

e. m. tanügyi biz. elnök.

Közgyűlés fájdalmas megdöbbenéssel értesül tanügyi bizottság elnökének jelentéséből azon szomorú tünetről, miszerint egyházmegyénk iskoláiban a múlt években általában kellő színvonalon, sőt elismerésre méltó magaslaton állott népoktatás, ez évben a visszafejlődés szomorú jeleit mutatja, s részint a hanyag iskoláztatás, részint az egyházi és polgári előjáróság közönyössége, nemtörődömsége, részint a tanítók kötelességmulasztása folytán, a tanítás eredménye több

iskolánkban elégtelennek találtatott. Közgyűlés amidőn tanügyi bizottság elnökének, iskoláink állapotát feltűntető részletes jelentését jegyzőkönyvében kinyomatni rendeli, egyszersmind a lényegesebb hiányok pótlása s bajok orvoslása végett a következő intézkedéseket teszi:

a) A szentjobbi egyház lelkészét, tanítóját és presbytériumát utasítja, sőt fegyelmi vizsgálat terhe alatt kötelezi, miszerint az iskola tisztántartására, rendtartási napló vezetésére s az iskolás gyermekek tankönyvekkel ellátására saját hatáskörében mindent megtegyen és elvalahára szüntesse be a mult század 3-ik negyedében divatozott virágvasárnap vizsgákat s legyen rajta minden erejével, hogy az iskolás gyermekek legalább június hó közepéig együtt tartassanak.

b) Az ér-olaszii egyház lelkészét s presbytériumát utasítja közgyűlés, miszerint a tanügyi bizottság elnökének jelentésében, a községi előljáróság terhére feltűntetett törvénytelen eljárás ellen, a kir. tanfelügyelő, illetve az illetékes főszolgabírói hivatalnál haladéktalanul keresen orvoslást s eljárásának eredményéről tavaszi egyházmegyei közgyűléshez jelentését terjessze be.

c) Mikó József kokadi tanítót közgyűlés utasítja, sőt fegyelmi eljárás terhe mellett kötelezi, miszerint az iskolájában ez évben tapasztalt hiányokat a jövő tanévben pótolja s a csorbákat köszörülje ki.

d) Az ujlétai egyház lelkészét és presbytériumát utasítja közgyűlés, miszerint a rendes iskoláztatás keresztülvitelére ugy saját hatáskörében, mint a községi előljáróság segélyének igénybevételével minden lehető tegyen meg s eljárásának eredményéről tavaszi közgyűlésünkhöz jelentést tegyen.

e) Papp Károly b.-félegyházai tanítót, az egyházlátogató küldöttség előtt tett s magyar protestáns tanítóhoz egyáltalán nem méltó azon nyilatkozatáért, hogy „a magyar nyelvtan tanításának nincs semmi haszna“, közgyűlés szigoruan megdorgálja s egyszersmind utasítja, hogy

hivatásának magaslatára emelkedvén, a magyar nyelvtan tanításánál iskolájában ez évben tapasztalt hiányokat a jövő tanévben multhatatlanul hozza helyre.

f) Bencsik István szalacsi tanítót közgyűlés utasítja, hogy oklevelét egy év alatt szerezzze meg.

7. sz. A kánonszerű egyházlátogatást teljesítő küldöttség jelenti, miszerint Apát-Kereszturban — a tanító időközben más helyre távozván — az iskoláztatás április 1-je óta szünetel, mivel a pályázati hirdetés eredménytelen maradt, s a lelkész által felkért, egy képezdét végzett s a tanítás folytatására hajlandónak nyilatkozott egyén ellen, Székely Ferencz egyházgondnok annyira felbujtatta az egyház tagjait, hogy azok formászerint ellene állottak az illető alkalmaztatásának s így tanító hiányában a népnevelés nagy kárára az iskolát be kellett zárni.

Közgyűlés mély megütközéssel, sőt megbotránkozással értesül Székely Ferencz apátkereszturi egyházgondnok, törvénybe ütköző s hivatali esküjével egyenes ellentétben álló viselkedéséről és őt — mellőzve ez alkalommal a méltán kiérdemelt fegyelmi eljárást — egyházgondnokhoz nem illő, az egyház nyugalma felzavaró s a jövő nemzedék nevelésére károsan ható magaviseletéért jegyzőkönyvileg megróvja.

8. sz. Kánonszerű egyházlátogató küldöttség jelenti, miszerint a monos-petrii leányegyházban az egyházlátogatás alkalmával egyetlen gyermek sem volt jelen az iskolában és pedig azért, mert a községben tulnyomó számban levő g. kath. és g. keleti egyházak iskoláiban a vizsgák már május hó elején megtartatván, a legnagyobb részben szegény sorsu ev. ref. hívek is azon hiedelemben vannak, hogy ők sem kötelesek tovább járattatni gyermekeiket iskolába, mint ama más felekezetteliek.

Közgyűlés jól ismeri a m.-petrii egyház tagjainak szegénységét, valamint azt is, hogy ily helyen a rendes iskoláztatás keresztülvitele igen nagy nehézséggel jár, mindamellett azonban a legkomolyabban figyelmezteti egyháztanácsot, hivatali esküjéből kifolyó köteletségének pontos

teljesítésére, s utasítja, hogy saját hatáskörében kövessen el minden lehető a rendes iskoláztatás megvalósítására s az iskolás gyermekeknek, legalább a tanító működését elbíráló egyházlátogató küldöttség megjelenéséig való összetartására.

9. sz. Kánonszerű egyházlátogató küldöttség jelentése szerint a micskei egyházban a mindennapi iskolás gyermekek száma 154, s ennyi gyermek tanítását egy tanítóra bízni nemcsak a törvénnyel ellenkezik, hanem a tanítás sikerét is kétségessé teszi.

Közgyűlés felhívja a micskei egyház presbyteriumát, hogy egy másik tanítói állás szervezéséről a legrövidebb idő alatt gondoskodjék.

10. sz. A tóti egyházban — egyházlátogató küldöttség jelentése szerint — az iskolai tanítás eredménye elégtelennek találtatván :

Közgyűlés fegyelmi eljárás terhe alatt utasítja Németh Lajos tóti tanítót, hogy a jelen évben iskolájában tapasztalt hiányokat a jövő tanévben mulhatatlanul pótolja helyre.

11. sz. Egyházlátogató küldöttség jelentése a kéczi iskolában a tanítás eredményét alig elegendőnek tünteti fel, a minek okát abban találja, mert a tanító — Fábián János — idejének nagy részét a hitelszövetkezet vezetésére fordítja, s a tanítói lakásból saját házába költözvén, a növendékekkel mit sem törődik s azok minden felügyelet nélkül csavarognak az iskola körül.

Közgyűlés megütközéssel vesz tudomást a kéczi iskolai nevelés elszomorító állapotáról s amennyiben annak oka — a hivatalos jelentés szerint is — a tanító ügybuzgalmának csökkenésében, másnemű, hasznothajtó foglalkozások keresésében s azok miatt a növendékek felügyelet nélkül hagyásában rejlik : utasítja, illetve fegyelmi vizsgálat terhe alatt kötelezi Fábián János tanítót, miszerint a tanítói lakásba haladéktalanul vissza költözvén, az iskolás gyermekek feletti közvetlen felügyeletet vegye kezébe s hivatalos kötelességének megfelelőleg idejét

ne magán vállalkozásokra, hanem a tanításra fordítván, az iskolájában most tapasztalt hiányokat a jövő tanévben mulhatatlanul pótolja helyre.

12. sz. Egyházlátogató küldöttség jelenti, miszerint a b.-diószegi egyházban — bár az iskoláztatás rendszeres, s a tanítás eredménye általában jó és jeles — a vallásos érület élénkítésére annyira szükséges, sőt nélkülözhetetlen énektanítás több iskolában nem csak elégtelen, de bírálaton alóli.

Közgyűlés sajnálattal értesül a fenti elsomorító tényről s utasítja a b.-diószegi egyház presbyteriumát, hogy azon iskoláiban, a melyekben az énektanítás — a különben ügybuzgó s más tantárgyakból jó eredményt felmutató tanítók zenei érzékének hiánya miatt — a kellő színvonalon alól áll, annak kellő színvonalra emeléséről, egy az énektanításra hivatott egyének, külön e célra alkalmazásával mielőbb gondoskodják.

13. sz. A margittai ev. ref. egyháztanács beterjeszti jelentését, iskola ügyének ujja szervezésére vonatkozólag tett intézkedéseiről. A jelentés előadja, miszerint tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 29 jegyzőkönyvi sz. végzéséhez képest az egyháztanács megbizottai által érintkezésbe lépett Biharvármegye kir. tanfelügyelőjével, a tanítói fizetések államsegélylyel leendő kiegészítettése végett, a tanfelügyelő azonban határozottan kijelentette, hogy ha az egyház saját elhatározásából szállítja le a tandíjjakat s ennek alapján kérelmezi a megcsökkent tanítói fizetések kiegészítésére az államsegélyt, bizonyos lesz a visszautasító válasz, mivel az államkormány az 1893-ik évben közigazgatásilag felvett tanítói javadalom becslésekhez szigoruan ragaszkodik s azokon változtatást csakis a legritkább, kivételes elbíráltást igénylő esetekben enged meg. A tanfelügyelő ur ezen válaszából egyházi tanács arról győződven meg, hogy iskola ügyének államsegélylyel rendezése keresztül nem vihető, az egész ügyet leveszi a napirendről és ezen elhatározását egyházmegyénkhez bejelenti.

Egyházmegyei közgyűlésünk egyáltalában

nem helyeselheti a margittai egyháztanács azon magatartását, mely szerint a legelső akadálytól visszariadva, iskola ügye rendezésének égető szükségé vált kérdését hajlandó levenni a napi-rendről s továbbra is a mostani miseriák közt hagyni a népnevelés nagyfontosságú ügyét.

Közgyűlés épen a kir. tanfelügyelő fentebb idézett válaszában utolsó részében látja az utat a kibontakozásra, mert hiszen a margittai egyházban a tanítói javadalmaknak 1893-ban történt becslése alapján előállott szomorú helyzet „a legkritikább, kivételes elbírálást igénylő esetek” közzé tartozik s azoknak helyesbitése s ehhez képest való megváltoztatása elől nem zárkozhatik el az államkormány sem.

Utásítja ennél fogva közgyűlés a margittai ev. ref. egyháztanácsot, miszerint rámutatva az ottani iskolai állapotok tarthatatlan voltára, az elszegényedett — legnagyobb részben kisiparosokból álló — egyháztagok által el nem bírható rendkívül magas tandíj miatti botránnyosan hanyag iskoláztatásra, a tandíj behajtásának lehetetlenségére s ezek folytán a tanítói fizetéseknek a minimális összeg alá szállására; folyamodjon saját egyházi fenhatósága útján Biharvármegye közigazgatási bizottságához, szükség esetén a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz az 1893. évi tanítói jövedelem becslés megváltoztatásáért, illetve a tanítói jövedelmeknek a margittai egyház megváltozott viszonyaihoz alkalmazott újabb becsléséért és az új becslés alapján aztán az államsegélyért.

14. sz. Az érkeserői ev. ref. egyháztanács jelenti, miszerint azon régi korból származott aránytalanságot, hogy az iskolás leányok tandíja majdnem két annyi mint a fiuké, meg akarván szüntetni, a tandíj jövedelmet biztosabb alapra fektetni s a tandíj összegét mindkét nemű gyermekekre nézve egyenlővé s meghatározott pénzösszegben fizetendővé akarván tenni, f. évi július 5-én tartott gyűlésében a következő határozatot hozta :

1. A most érvényben levő tandij rendszer megszüntetésével a tandij összege 400, azaz négyszáz korona készpénzben állapítatik meg, mely összeget egyházigazgatók negyedévi részletekben fizet a tanítónak.

2. Az iskolás gyermekek, fiú és leány egyaránt 3, azaz három korona tandiját fizet az egyház pénztárába, melynek beszedése s gondnok kezeihez átszámolása a tandij kezeléssel eddig is megbízott egyházi kötelessége leendő.

3. Amennyiben a 3 koronában megállapított tandijból, átlag 100 fizető gyermeket számítva, csak 300 kor. folyik be, a hiányzó összeget négyszáz koronáig az iskolai alapítványok kamataiból fedezi az egyház.

Ezen határozat — mely különösen a leány gyermekek tandiját nagy mérvben leszállítja — a f. évi szept. 20-án tartott egyházközségi közgyűlésben is egyhangulag és örömmel elfogadtatván — miről a betérjesztett egyházközségi közgyűlés jegyzőkönyve bizonyóságot tesz — kéri egyháztanács ezen intézkedésének megerősítését.

Közgyűlés az érkeserői ev. ref. egyháztanács tandijváltságra vonatkozó intézkedését, tekintve, hogy a tandijviselés terhét lényegesen könnyíti, a nélkül, hogy a tanító tandijjövödelmét csökkentené, s e mellett a tandij jövödelmet biztosabb alapra fekteti és könnyebben kezelhetővé teszi: helyeslőleg tudomásul veszi s a tandijnak ezen határozat alapjáni megváltását öt évi időtartamra engedélyezi és megerősíti.

15. sz. A kerület által nyert 27692 kor. felemelt államsegély mikénti felhasználásáról kéretik egyházmegyei vélemény.

Közgyűlés e kérdésnél a lelkeszi értekezlet véleményét teljesen magáévá teszi s a segély felhasználását illetőleg kimondja, hogy az a jövő 1904-ik évben az egyházakra ónsulyként nehezedő zsinattartási költségek fedezésére fordítottasék, azontul pedig az egyházmegyéknek — bizonyos arány szerint — saját szükségleteiknek fedezésére utaltassék ki.

16. sz. Tárgyaltatott az énekeskönyvbe újabban felvett énekek feletti vélemény, általában az újabb dallamok gyakorlati elterjesztésének kérdése.

Közgyűlés a lelkészi értekezlet véleménye alapján a több oldalról beérkezett szakértői vélemények közzül a Papp Gusztáv által beadott véleményt fogadja el s azt az azon eszközölt s már átvezetett csekély módosítással a kerülethez felterjeszteni határozza.

17. sz. Olvastatott lelkészi értekezletünknek indítványa, miszerint az egyházkerületi s egyházmegyei közigazgatási járulékok után az eddig gyakorlatban levő 8 százalékos késedelmi kamatok helyett jövőre alacsonyabb s méltányosabb kamatláb számíttassék.

Közgyűlés a tett indítványt elfogadja, s kimondja végzésileg, hogy a jövő 1904. év január 1-től a hivatalos kamatlábot, — a közigazgatási járulékokat illetőleg, — 6 százalékban állapítja meg, s kimondja egyszersmind, hogy a fizetések esedékessége minden év október hó 1-én kezdődik, addig késedelmi kamatokat szedhetni pénztárnok nem jogosult.

18. sz. Az érmelléki ev. ref. tanító egyesület 1903. szept. hó 19-én tartott ülésének jegyzőkönyvét beterjeszti.

Némely tévedésen alapuló személyes természetű kérdés helyesbitése után tudomásul vétetik. A jegyzőkönyv 7-ik számában feltett amaz indítvány, miszerint: jövőben a tanítók részére kiosztandó államsegélyek elbírálásánál, illetve a segélyezendők ajánlásainál a tanítói egyesület véleménye tekintetbe vétessék, közgyűlés által elfogadtatik s felhivatik az esperes ur, hogy a tanítókat megillető segélyek kiosztása előtt a tanító egyesület véleményét, illetve ajánlatát tekintse irányadónak s lehetőleg vegye figyelembe.

19. sz. Poklosteleki lelkész egyházmegyénk s a bihari egyházmegye között már évek óta vita tárgyát képező tatarosi missiói kör hovátartozandóságainak megvilágosítására

nézve, egy okmányokkal felszerelt memorándumot terjeszt be, s azt mint saját s egyházmegyei véleményt a kerülethez felterjesztetni kéri.

Közgyűlés a memorándumot teljes egészében magáévá teszi s a kerületre felterjesztetni határozza.

20. sz. Felolvastatott az álmosdi ev. ref. egyháztanács kérvénye, a melyben előterjeszti, hogy az egyházközségi tagokra nehezedő közterhek elviselhetése céljából az adókulcs méltányosabb arányosítását vette tervbe a végett, hogy a terhek viselését a szegényebb egyháztagokra nézve könnyebbé tegye. E célból egyházközségi közgyűlést hívott egybe, amelynek az új osztályozási tervet elfogadás végett elébe terjesztette; azonban a közgyűlésre megjelent egyháztagok egy része azzal a határozott kijelentéssel utasította azt vissza, hogy csakis olyan kulcsot fogad el, mely az állami adó alapra, még pedig egyenlő százalék szerint van fektetve, másik része pedig arra a merev álláspontra helyezkedett, hogy nem fogad el semmiféle adókulcsot, hanem minden egyházi terhet viseljen az állam. Minthogy e szerint az adózási kulcs arányosítása nem sikerült s másrésről a régi kulcs szerint kivetett adófizetést az egyháztagok nagyrésze megtagadta, ennél fogva arra kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az ügyek rendezésére egy bizottság kiküldése által segítséget nyújtson, amely bizottság egyuttal az iskola esetleges államosítását is tegye tanácskozás tárgyává.

A közgyűlés a kérvényben foglaltakat mély sajnálattal vette tudomásul s tekintettel a kérvényben kifejtett súlyos viszonyokra, megbizta egyházi részről nt. Marjai Péter és Végh József lelkész urakat, világi részről pedig Dobozy Kálmán tanácsbíró urat, hogy Álmosdra egyházközségi közgyűlést hívjon össze, a melyre megjelenvén az egyházközséget az egyházi törvényekkel nem ellenkező új és méltányos adókulcs elfogadására törekedjék rábírni s egyuttal világosítsa fel a hivatottakat, hogy az új adókulcs jogérvényes elfogadásáig az adózást az eddigi kulcs szerint a törvény értelmében teljesíteni kötelesek; végül vizsgálja meg azt is, hogy az iskola álla-

mosítása a hivek vagyoni viszonyaira való tekintettel, elkerülhetetlenül szükséges-é, és a szükséges felvilágosításokat az egyháztanácsnak e tekintetben is adja meg. Végül ha a bizottság eljárásának fogamatja nem lenne és az egyházközségi tagok az adófizetéstől vonakodnának, ez esetre felkéri az esperes urat, hogy annak behajtása iránt az egyh. törv. 5. §-a értelmében intézkedjék.

21. sz. Csiszár Károly és társai kérvénye a köbölkúti ev. ref. lelkész termény és föld jövedelmének készpénzfizetésre változtatása iránt.

Tekintettel arra, hogy kérelmezők semmivel sem igazolják azt, hogy lelkészek a megváltoztatásba belenyugodott volna; tekintettel továbbá arra, hogy a közgyűlésen tett szóbeli előadásuk szerint kivánságuk tulajdonképen a lelkészi fizetés megcsonkítására irányul, a kérelem mint törvénytelen elutasittatik.

22. sz. Olvastatott a felső-ábrányi ev. ref. egyháznak felszereletlen, — segélyegyletkezhez czimezett — kérvénye, melyben templomának újból építésére meg nem határozott nagyságu segélyt kér.

Mint felszereletlen, alakilag a kívánalmaknak meg nem felelő kérvény Közgyűlés által vissza adatik, bár a templom s más egyházi épületek ujitásának elodázhatlan sürgösségét mélyen érzi egyházmegyénk, hiszen e templom bomladozásnak indult romladozó falával nemcsak felekezettünket, de a magyar nemzetet is panaszosan megfenyegeti.

Az ábrányi ref. templom 800 esztendő viharát állotta ki! Az építés sürgösségét a canonica visitáció ide vonatkozó felterjesztése kimerítően ismerteti, világos feltüntetésével azon körülménynek, hogy az építkezési módozatok czélirányos kidolgozására s keresztülvitelére itt egy erős, s az egyház viszonyait alaposan ismerő vezetőre, intézőre volna szükség, ki a jóindulatu, de gyenge lelkésztől mindenekben függetlenül, a

törvényes tényezők közbejöttével, számadás kötelezettsége mellett vezetné az egész építkezési eljárást, kérvényezve a törvényes formák szerint, mindenek előtt indítana egy országos mozgalmat, s felkeresné az országos műemlék bizottságot s folyamodna ezen 800 éves nemzeti ereklyének országos segélyből eszközöndő felépíthetése iránt.

Mindezen dolgoknak okszerű előkészíthetése, keresztülvitelére az ábrányi viszonyokkal teljesen ismerős s az egyház iránt mindig melegen érző Molnár Mihály bályoki lelkészt kéri fel egyházmegyei közgyűlés, örvendetes constatálása mellett azon körülménynek, hogy egyházmegyénk ez irányu intézkedését jelen levő Debreczeni László ábrányi lelkész, tiszteletteljes megnyugvással tudomásul vette.

23. sz. Tárgyalás alá vétetett az éradonyi egyháznak a mélt. konventhez, mint tőkesegélyosztó bizottsághoz beadott pótkérvénye, melyben részére a tervezetben már felvett 6000 kor. tőkesegélynek még legalább 8000 koronával leendő emeléseért esedezik.

Egyházmegyénk a segély elodázhatatlan szükségességét már az eredeti kérvény felterjesztésekor indokolta s most is azon határozott meggyőződésének ad kifejezést, miszerint idegen felekezetek közé ékelt kicsiny adonyi egyházunk — melynek hivei egyházi adóval is aránytalanul meg vannak terhelve — hatóságilag már bezárt templomát önerején fel nem építheti, s ha kellő segélyt nem kap, a végpusztulás feltétlenül bekövetkezik. Ezek s a már felterjesztett indokok alapján e pótkérvénynek gyors s soronkívüli felterjesztését s kedvező elintézését első helyen s melegen ajánlja egyházmegyei közgyűlésünk.

24. sz. A hegyköz-szentmiklósi ev. ref. egyház tornyának befedési költségeire 1200 korona tőkesegély elnyeréséért folyamodik.

Közgyűlés ezen tűzvész által otthonától megfosztott, majd a filoxera által kenyerét veszített gyülekezetet, mely szemben a sors romboló

csapásaival, minden lehetőt megtett egyháza s iskolája érdekében, melyeket erejét meghaladó mértékben igyekezett fejleszteni — a legmelegebben ajánlja a mélt. konvent atyai jóindulatába, s kérvényét az első helyen felterjesztendőkhöz közé soroztatni ajánlja.

25. sz. Olvastatott az ujlétai ev. ref. egyház kérvénye, melyben templom építésből fenmaradt adósságának törlesztésére a közalapi pénztárból 2000 korona segélyt kér s kérvényének pártoló felterjesztését kérelmezi.

Ezen szegénysorsu hivekből álló, rendkívüli adósságokkal terhelt s teljesen vagyontalan egyházat, közgyűlés a kért segélyre a legelső sorban s a legmelegebben ajánlja.

26. sz. Olvastatott a poklosteleki egyháznak a közalapi pénztárból egyszersmindenkori segélyérti kérvénye, templom s papilak építéséből származott adósságainak letörleszthetése végett.

Közgyűlés e kicsiny, nemzetiségek között ékelt s mint ilyen missiót teljesítő egyházat a segélyezésre melegen ajánlja.

27. sz. Olvastatott Könyves Tóth Sámuel poklosteleki lelkész kérvénye, melyben a tatarosi gyártelep részére — a hitoktatás s lekipásztorkodás ellátása céljából — közszükségleti czimen 200 korona segélyt kér a közalapi pénztárból.

Közgyűlés a kérvényt a legmelegebben ajánlja a főtiszteletű és méltóságos egyházkerület pártoló figyelmébe, és a tatarosi gyártelep részére a 200 korona segély megadását a maga részéről is kérelmezi.

Reform. s. egyleti kérvények.

28. sz. Olvastatott a poklosteleki egyház kérvénye a ref. segélyegyleti pénztárból 400 korona segély kiutalása végett.

Közgyűlés a csekély népességű, teljesen vagyontalan s nemzetiségek között ékeltségénél fogva missiót teljesítő egyházat a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

29. sz. Az éradonyi ev. ref. egyház a ref. segélyegyleti pénztárból 300 korona segélyért benyújtott kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Ezen csekély népességű, teljesen vagyontalan s anyagi zavarokkal küzdő egyházat közgyűlés a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

30. sz. A G.-petrii ev. ref. egyház 300 korona ref. segélyegyleti segélyért folyamodik s kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Közgyűlés e csekély népességű, idegen ajku s nemzetiségű lakosok közt élő, s az utóbbi években sokat építkezett egyházat, a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

31. sz. Az apátkereszturi ev. ref. egyház reform. segélyegylethez intézett kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Egyházmegyénk ezen legkisebb, szegénységgel küzdő, s idegen nemzetiség közzé ékeltségénél fogva nemcsak hitfelekezeti, de nemzeti missiót is teljesítő egyházat, közgyűlés a segélyezésre a legelső sorban s a legmelegebben ajánlja.

32. sz. Az érolaszii ev. ref. egyház a reform. segélyegylethez segélyért folyamodik s kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Közgyűlés e csekély népességű, szegény, de hitbuzgó s igyekvő egyházat a segélyezésre a legmelegebben ajánlja.

33. sz. A vedres-ábrányi ev. ref. egyház a ref. segélyegyleti pénztárból leendő segélyeztetését kéri.

Közgyűlés ez igen csekély népességű, nagy szegénységgel küzdő s idegen nemzetiség közzé ékeltségénél fogva missiót teljesítő egyházat a segélyre a legmelegebben ajánlja.

34. sz. A monos-petrii leányegyház a reform. segélyegyleti pénztárból leendő segélyeztetését kéri.

Közgyűlés az egyházmegyének ez egyetlen,

nagy szegénységgel küzdő s csak segélyezés által fentartható leány egyházát a segélyezésre a legelső sorban s a legmelegebben ajánlja.

35. sz. A szentjobbi ev. ref. egyház ref. segélyegyleti segélyért folyamodik.

Közgyűlés e csekély népességű, rendkívül szegény, a fenmaradhatás gondjaival küzdő egyházat a kért segélyre melegen ajánlja.

Rendkívüli államsegélyérti kérvények.

36. sz. Olvastatott Bán Sándor szentjobbi ev. ref. lelkész kérvénye, melyben rendkívüli államsegélyre ajánltatását kéri.

Közgyűlés kérvényezőt rendkívül nehéz anyagi helyzetére, idült betegségére s szenvedett káraitra tekintve, a kért segélyre a legelső sorban s a legmelegebben ajánlja.

37. sz. Olvastatott K. Szabó József v.-ábrányi ev. ref. lelkész kérvénye a rendkívüli államsegélyből segélyezettése iránt.

Közgyűlés e kicsiny egyházban szolgáló, anyagilag érzékeny károsodást szenvedett lelkészt a segélyezésre a legmelegebben ajánlja.

38. sz. Bencsik Endre szalacsi ev. ref. tanító 400 korona rendkívüli államsegélyért folyamodik, s kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Kérvényezőt mint igen csekély jövedelmű tanítót, különösen 3 év óta tartó súlyos betegségére tekintve, közgyűlés a kért segélyre a legelső sorban s a legmelegebben ajánlja.

39. sz. Szebeni József k.-kerekii ev. ref. tanító rendkívüli államsegélyért folyamodik.

Közgyűlés kérvényezőt, tekintve csekély jövedelmére, nagyszámu családjára s szenvedett káraitra, a segélyre a legmelegebben ajánlja.

40. sz. Tollas István szentjobbi ev. ref. tanító rendkívüli államsegélyért folyamodik.

Csekély jövedelmére s szenvedett kárait tekintve, a kért segélyre melegen ajánlatik.

41. sz. A széplaki egyháztanács jelenti, miszerint eddig ideiglenesen alkalmazott tanítóját, Kocsis Józsefet, miután oklevelét megszerezte, rendes tanítóul megválasztotta s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés Kocsis József széplaki tanító állásában megerősíti s egyházmegyénkbe bekebelezi, utasítván ugy választó egyházat, mint megválasztott tanítót a szokásos bekebelezési díjnak az egyházmegye házipénztárába mielőbbi befizetésére.

42. sz. Az érolaszii egyház jelenti, miszerint Soós Lajos ideiglenes minőségben alkalmazott tanítóját, miután oklevelét megszerezte — állandósította s kéri eljárása megerősítését.

Közgyűlés Soós Lajost az érolaszii tanító-ságban megerősíti s bekebelezi, utasítván ugy választó egyházat, mint megválasztott tanítót a bekebelezési díjnak egyházmegyei pénztárba leendő mielőbbi befizetésére.

43. sz. Az apátkereszturi egyháztanács jelenti, miszerint Barcsai Gyula okleveles tanítót rendes tanítójául megválasztotta s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés a választást megerősíti s Barcsai Gyula tanítót egyházmegyénk kötelékébe bekebelezi, utasítván ugy őt, mint választó egyházat a bekebelezési díjnak egyházmegyei pénztárba leendő pontos befizetésére.

44. sz. A bályoki egyháztanács jelenti, miszerint az ujonnan szervezett leánytanítói állásra Lázár Mária okleveles tanítónőt választotta meg s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés a választást helybenhagyólag tudomásul veszi, Lázár Mária tanítónőt állásában megerősíti, utasítván ugy őt, mint választó egyházat a bekebelezési díjnak egyházmegyei pénztárba leendő pontos befizetésére.

45. sz. Az érkeserüi egyháztanács jelenti, miszerint Bacza Illés csokalyi tanítót ideiglenes minőségben tanítóul megválasztotta.

A választást közgyűlés tudomásul veszi s Bacza Illés tanítót állásában egy évre megerősíti.

46. sz. A szalacsi egyháztanács jelenti, miszerint a kis fitanítószágra Benedek László okleveles tanítót választotta meg egy évi próba időre.

Közgyűlés a választást tudomásul veszi s Benedek Lászlót állásában egy évre megerősíti.

47. sz. A székelyhidi egyháztanács jelenti, miszerint a leánytanítói állásra Szilágyi Endre végzett képezdészt választotta meg ideiglenes minőségben tanítóul.

Közgyűlés a választást tudomásul veszi s Szilágyi Endrét állásában ideiglenes minőségben egy évre megerősíti.

48. sz. A jelen alkalommal egyházmegyénk kötelékébe bekebelezett állandó tanítókat

közgyűlés utasítja, hogy az 1898. évi egyházkerületi közgyűlés 433. sz. határozatához képest, a hivatali eskü letétele végett, tavaszi egyházmegyei közgyűlésen jelenjenek meg.

49. sz. A kólyi ref. egyháztanács 23 kor. 80 fillér hátralékos közalapi tartozás leírását kéri.

Tekintettel arra, hogy a kérvényhez csatolt kimutatás szerint az abban foglalt közalapi tartozások teljesen vagyontalan személyek hátralékos tartozását képezi, tekintettel továbbá arra, hogy a kólyi ev. ref. egyházközséget az egyházi terhek annyira nyomják, hogy azokat saját anyagi erejéből alig fedezheti: az egyházmegyei közgyűlés a kimutatott 23 kor. 80 fillér hátralékos közalapi tartozást mint behajthatatlant törli.

50. sz. Olvastatott több diószegi ref. vallásu lakos kérvénye, melyben kólyi birtokuk után a kólyi ev. ref. egyház által reájuk kivetett egyházi adó magassága miatt panaszkodnak.

Mielőtt a közgyűlés a kérelem felett határozna, felhívja a kólyi ev. ref. egyháztanácsot, hogy a jelenleg érvényben levő egyházi adókulcs hiteles másolatát az esperes ur útján terjessze be.

51. sz. A kólyi egyháztanács betérjeszti jelentését a Fodor Zsigmond-féle alapítványról. A jelentés szerint az alapítványi tőke a székelyhidi takarékpénztárba van elhelyezve s az 1903. évi január 1-én a 238. sz. betétkönyvön 4891 K. 40 fill. a 2015. sz. betétkönyvön pedig 4853 kor. 51 fillér, s így összesen 9744 kor. 91 fillért tesz az alapítvány összege.

Tudomásul vétetik.

52. sz. A székelyhidi egyháztanács jóváhagyást kér azon 1901. évben hozott határozatára, miszerint Debreczeni Ferencz kisebb fitanító részére — az ő személyéhez kötve — 100, azaz egyszáz korona lakbért fizet.

Tudomásul vétetik és helybenhagyatik.

53. sz. A székelyhidi Casinó választmányának azon lekötelező szivességéért, melylyel az egyházmegyei tanácsbírói kar részére a casinó egyik termét előértekezleti helyiségül átengedni kegyeskedett:

közgyűlés ez alkalommal is kifejezi őszinte köszönetét.

54. sz. A jegyzőkönyv hitelesítésével:

Fráter Zoltán világi tanácsbíró, Bányai László egyházi tanácsbíró, Végh József egyh. jegyző és Fazekas Imre egyh. m. főjegyző megbizatnak.

Az 1—4, 6—14, 25—48, 51—54 számokat jegyzette: Fazekas Imre egyh. főjegyző.

A 20—21, 49—50 és a bírósági 1—4 számokat jegyzette: Dr. Babós János v. főjegyző.

Az 5, 15—19, 22—24 számokat jegyzette: Végh József egyh. jegyző.

Hitelesített Bagamérban 1903. okt. 26-án.

**Bányai László,
Végh József,
Fráter Zoltán.**

Fazekas Imre,
egyh. m. főjegyző.

KÖZIGAZGATÁSI BIRÓSÁGI ÜGYEK.

1. sz. Vajda András és társai piskolti lakosok felebbezése az 53 902. számú egyházmegyei határozat ellen.

Az egyh. törv. 251. § ának utolsó bekezdése értelmében adó ügyekben az egyházmegyei biróság határozata ellen további felebbezésnek helye nincsen. Ez okból a felebbezés vissza utasítottik.

2. sz. Oláh Ferencz ujlétai lakos az egyházi állás el nem fogadása miatt reá kivetett 20 kor. birságból 10 korona törlését kéri.

Miután az ujlétai ref. egyházban eddig fenállott szokás szerint az egyházi állás el nem fogadó személyek 10 kor. birsággal sujtattak s ennyit folyamodó is fizetett, a kérelemnek hely adatik és folyamodó terhéről 10 kor. birság leiratik. Egyuttal figyelmezteti a biróság az ujlétai egyháztanácsot, hogy az egyházközségi tisztségeket választás alkalmával pénzszerzésre felhasználni a vallásos erkölcsökkel ellenkezik; tehát ezzel a szokással hagyjon fel.

3. sz. Buzogány Dénes ujlétai ref. tanító a fizetését képező földön vályogvetés által okozott kár megfizetésére Erdélyi Gyula volt tanítót kéri kötelezni.

A biróság a kérelmet elutasítja, mert egyrésztől megválasztatása alkalmával a földet már úgy találta s ezért csakis az egyházközség követhetne kártérítést, ha a kár belecgyezése nélkül tételett volna, másrésztől a kifejtett tényállás szerint kár tulajdonképen nincs is.

4. sz. Az ujlétai ref. egyháztanács az iránt panaszkodik, hogy Erdélyi Gyula volt tanító egy fél évi fizetéssel többet vett ki, mint a mennyi ideig szolgált és ezért 108 kor. 16 fillér visszafizetésére kéri kötelezni, továbbá 5 évi

„Néptanítók Lapja“ megvételére és az állam által küldött csemeték visszaszállítására kéri őt utasítani.

Miután Erdélyi Gyula állításával szemben az egyháztanács nem igazolta azt, hogy Erdélyi Gyula több fizetést vett volna fel, mint a mennyi neki járt, minthogy továbbá a kiderített tényállás szerint Erdélyi Gyula csak a saját facsemetéit szállította el, ennél fogva a kérelemnek ez a része elutasítottatik, de miután Erdélyi Gyula beismeri, hogy a Néptanítók Lapjának egy része nála van, utasítottatik, hogy ezt az ujlétai egyháznak szállítsa vissza.

T Á R G Y M U T A T Ó.

1. szám. Esperes egyházi elnök a gyűlést megnyitja.
2. szám. A jelenlevők összeszámláltatnak. Meg nem jelent lelkészek s képviselőt nem küldött egyházak távolmaradása igazoltatik.
3. szám. Esperes jelentése felolvastatván, tudomásul vétetik s az elnöki intézkedések megerősítettnek.
4. szám. Kegyes adományokért hálás köszönet nyilvánítottatik.
5. szám. Végh József indítványa elfogadtatik.
6. szám. Tanügyi bizottság elnökének jelentése, abból kifolyólag tett intézkedések.
7. szám. Székely Ferencz, a kereszturi gondnok törvénytelen s hivatali esküjével ellenkező magaviseletéért megróvatik.
8. szám. M.-petrii leányegyház presbyteriuma a rendes iskoláztatás betartására utasítottatik.
9. szám. A micskei egyház presbyteriuma egy új tanítói állás szervezésére utasítottatik.
10. szám. Németh Lajos tóti tanító kötelességének pontos teljesítésére utasítottatik.
11. szám. Fábián János kécsi tanító a tanítói lakásba visszaköltözésre s tanítói kötelemének pontos teljesítésére köteleztetik.
12. szám. A b.-diószegi egyház az énektanításra külön erő alkalmazására utasítottatik.
13. szám. A margittai egyháztanács iskolaügyének rendezésére újból utasítottatik.
14. szám. Az érkeserői egyház tandíjváltásra vonatkozó határozata 5 évre megerősítettik.
15. szám. Vélemény a kerület által nyert felemelt államsegély mikénti felhasználásáról.

16. szám. Vélemény az énekeskönyvbe újabban felvett énekekről.

17. szám. Lelkészi értekezlet indítványa az egyházmegyei s kerületi közíg. járulékok kamatoztatásáról.

18. szám. Tanító egyesület jegyzőkönyve tudomásul vétetik s a 7. számbani indítvány elfogadtatik.

19. szám. Poklosteleki lelkész memoránduma a tatarosi missiói kör hovatartozandóságáról, kerületre felterjesztetni határozzatik.

20. szám. Az álmosdi egyházi adókulcs rendezésére bizottság küldetik.

21. szám. Csiszár K. és társai köbölkúti lakosok kérvénye a lelkészi termény és földjövedelem megváltása iránt elutasítatik.

22. szám. A felső-ábrányi ev. ref. egyház segélykérvénye — mint felszeretlen — visszautasítatik, s a f.-ábrányi egyház építkezési ügyeinek vezetésével Molnár Mihály bályoki lelkész megbízatik.

23. szám. Az éradonyi egyház tökesegély iránti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

24. szám. A hegyközszentmiklósi ev. ref. egyház tökesegély iránti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

25. szám. Az ujlétai egyház közalapi segélyezési kérvénye pártolólág felterjesztetik.

26. szám. A poklosteleki ev. ref. egyház közalapi segély iránti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

27. szám. Könyves Tóth Sámuel poklosteleki lelkész kérvénye a tatarosi missiói egyház közalaphól leendő segélyezése iránt pártolólág felterjesztetik.

28. szám. A poklosteleki egyház ref. segélyegyleti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

29. szám. Az éradonyi egyház ref. segélyegyleti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

30. szám. A G.-petrii egyház ref. s. egyleti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

31. szám. Az a.-kereszturi egyház ref. s. egyleti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

32. szám. Az érolaszii egyház ref. s. egyleti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

33. szám. A vedres-ábrányi egyház ref. s. egyleti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

34. szám. A m.-petrii leányegyház ref. s. egyleti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

35. szám. A szentjobbi egyház ref. s. egyleti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

36. szám. Bán Sándor szentjobbi lelkész rendkívüli államsegélyérti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

37. szám. K. Szabó József vedres-ábrányi lelkész rendkívüli államsegélyérti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

38. szám. Bencsik Endre szalacsi tanító rendkívüli államsegélyérti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

39. szám. Szebeni József k.-kerekii tanító rendkívüli államsegélyérti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

40. szám. Tollas István szentjobbi tanító rendkívüli államsegélyérti kérvénye pártolólág felterjesztetik.

41. szám. Kocsis József széplaki tanító állásában megerősítve bekebeleztek.

42. szám. Soós Lajos érolaszii tanító állásában megerősítve bekebeleztek.

43. szám. Barcsai Gyula a.-kereszturi tanító állásában megerősítve bekebeleztek.

44. szám. Lázár Mária bályoki tanítónő állásában megerősítve bekebeleztek.

45. szám. Bacza Illés az érkeserüi tanítóságban ideiglenesen — egy évre — megerősítettik.

46. szám. Benedek László a szalacsi tanítóságban egy évre megerősítettik.

47. szám. Szilágyi Endre a székelyhidi tanítóságban egy évre megerősítettik.

48. szám. Bekebelezett tanítók eskütételre utasítatnak.

49. szám. A kólyi egyház régibb közalapi hátránya töröltetik.

50. szám. A kólyi egyház ellen adókiivetés miatt be-terjesztett kérvénye több diószegi lakosnak — kólyi egyháznak adókulcs bemutatása végett kiadatik.

51. szám. Kólyi egyháztanács jelentése a Fodor-féle alapítványról tudomásul vétetik.

52. szám. A székelyhidi egyház intézkedése tanítói lakbér felől helybenhagyatik.

53. szám. Casinó választmányának a tanácskozási hely átengedéseért köszönet nyilvánítatik.

54. szám. Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság választatik.

Közigazgatási bírósági ügyek.

1. szám. Vajda András és társai felebbezése visszautasítottatik.

2. szám. Oláh Ferencz ujlétai lakos kérvényének hely adatik.

3. szám. Buzogány Dénes ujlétai tanító kérelmének hely nem adatik.

4. szám. Ujlétai egyház panasza volt tanítója Erdélyi Gyula ellen, elintéztetik.

Kiadta : *Fazekas Imre,*
egyh. e. főjegyző.

